

การเลี้ยงและ การควบคุมโรคไก่พื้นเมือง

เอกสารแนะนำ

งานสัตว์ปีก ฝ่ายส่งเสริม กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
จัดทำโฮมเพจโดย สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จัดทำเอกสารเผยแพร่ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

	หน้า
คุณสมบัติของไก่พื้นเมือง	2
การเลี้ยงเพื่อไว้กินไข่	2
สภาพแวดล้อมในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	3
อาหารไก่ พื้นเมือง	5
การขยายพันธุ์	6
การป้องกันและรักษาโรค	8
โรคระบาดของไก่ ที่สำคัญ	9
(โรคนิวคาสเซิล , โรคไข้ตาขาว , โรคคอหิวน้ำ , โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ , โรคพยาธิภายนอก , โรคพยาธิไส้เดือนของไก่ , โรคพยาธิหนอนไก่)	
ตารางการให้วัคซีนป้องกันโรค	16

การเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีประโยชน์พอสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรได้มีเนื้อไก่และไข่ไก่กินเป็นอาหารเพิ่มโปรตีน ซึ่งทั้งเนื้อไก่และไข่ไก่เป็นอาหารที่มีคุณค่ามีประโยชน์ช่วยเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง ทำให้เด็กเติบโตเร็วและช่วยบำรุงสมองให้มีสติปัญญาดีและเฉลียวฉลาด
2. เพิ่มพูนรายได้ของเกษตรกร โดยแทนที่จะต้องเสียเงินไปซื้อเนื้อไก่และไข่ไก่มากิน ก็สามารถเอาเงินนั้นเก็บไว้ซื้อสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็น และหากเลี้ยงไว้จนเหลือกินแล้วก็สามารถนำไปขายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวด้วย

คุณสมบัติของไก่พื้นเมือง

1. ไก่พื้นเมืองปล่อยเลี้ยงได้ไม่เสียเวลาในการเลี้ยงดูมาก และกินอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติได้ ไม่เหมือนไก่พันธุ์ซึ่งทั้งไก่เนื้อและ ไก่ไข่จะต้องเลี้ยงในโรงเรือนอย่างดี และมีอาหารผสมให้กินเต็มที่จึงจะได้ผลและต้องลงทุนมากด้วย
2. ไก่พื้นเมืองสามารถฟักไข่และเลี้ยงลูกเองได้ ในปีหนึ่งแม่ไก่จะไข่อย่างน้อย 3-4 รุ่น รุ่นหนึ่งจะฟักออกประมาณ 8-10 ตัว ตลอดทั้งปีแม่ไก่จะให้ลูกประมาณ 30-40 ตัว ถ้าเลี้ยงไว้ 3-4 แม่เกษตรกรจะมีไก่กินตลอดปี
3. รสชาติของไก่พื้นเมืองมีรสอร่อย เนื้อแน่น มีมันน้อย
4. สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพได้ ขายได้ราคาดีทั้งตัวผู้และตัวเมีย ถ้าเกษตรกรสามารถขายไกรุ่นได้เดือนละ 5 ตัว ในปีหนึ่งจะมีรายได้ถึง 2,400-3,000 บาท

การเลี้ยงเพื่อไว้กินไข่

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้กินไข่นี้มีการจัดการง่าย ๆ คือ เราต้องดูแลเอาใจใส่พอสมควรเมื่อแม่ไก่เริ่มไข่โดยเฉพาะแม่ไก่ที่ไข่ดกจะไข่ในตอนเช้า พอรุ่งขึ้นไข่ใหม่อีก 1 ใบ ก็เก็บไข่ใบเก่าออก และเก็บออกทุก ๆ วัน โดยให้เหลืออยู่ในรังไข่ใบเดียว ไก่ก็จะไข่ไปเรื่อย ๆ พอสังเกตเห็นว่าไก่จะเริ่มฟัก คือ มันจะกินอาหารน้อยลง เพื่อบังคับตัวมันเองไม่ให้ไข่ต่อไป จะต้องแยกแม่ไก่มาขังเลี้ยงไว้ต่างหาก ซึ่งเกษตรกรควรมีคอกไว้สำหรับขังแม่ไก่ไม่ให้มันฟักไข่ได้ แล้วหาอาหารที่มีโปรตีน เช่น พวกปลาป่นกับรำ และปลายข้าว หรือถ้ามีอาหารไก่ไข่ให้กินยิ่งดี แล้วเอาตัวผู้รุ่นหนุ่มใส่ให้อยู่ด้วยกันประมาณ 4-5 วัน ไก่ก็จะเริ่มไข่อีกแบบนี้เป็นวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้กินไข่ เราจะได้ไข่อยู่เกือบตลอดเวลา ซึ่งถ้าเราปล่อยให้แม่ไก่ฟักไข่ไปได้ 2-3 วัน แล้วเราแยกออก จะต้องกินเวลาเป็นอาทิตย์ถึงสองอาทิตย์ แม่ไก่จึงจะเริ่มไข่ใหม่

ถ้าเราต้องการขยายพันธุ์ พอสังเกตเห็นว่าสีขนและหน้าเริ่มซีดมาก ขนจะเริ่มร่วง มันจะผลัดขนและจะไม่ไข่ ในช่วงนี้ ควรปล่อยให้แม่ไก่ฟักไข่และเลี้ยงลูก ซึ่งมักจะเริ่มผลัดขนก่อนช่วงหน้าหนาว เราก็จะได้

ลูกไก่ตอนหน้าหนาว ซึ่งลูกไก่จะมีเปอร์เซ็นต์ฟักออกสูง และมีอาหารสมบูรณ์ ลูกไก่จะโตเร็ว ส่วนแม่ไก่หลังจากเลี้ยงลูกแล้วประมาณ 47 วัน ก็จะเริ่มไข่ใหม่ เราก็จัดการแบบเดิมอีก ก็จะมีไข่กินตลอดเวลา

สภาพแวดล้อมในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

เลี้ยงสัตว์ให้ได้ผลดี จะต้องมี

- * สัตว์พันธุ์ดี
- * อาหารดี
- * โรงเรือนดี
- * การจัดการ (การเลี้ยงดู) ดี
- * การควบคุมป้องกันโรคดี

ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่จะให้ได้ผลผลิตดีนั้น มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงดังนี้

1. โรงเรือนหรือเล้าไก่

ต้องมีโรงเรือนหรือเล้าให้ไก่นอน มีหลังคา กันแดด กันฝน ได้ ไม่ควรเลี้ยงไก่ไว้ในตุ่มบ้าน เพราะนอกจากจะไม่ถูกสุขลักษณะแล้ว คนบนเรือนจะถูกไรไก่อรบกวนอีกด้วย เกษตรกรสามารถทำเล้าไก่แบบง่าย ๆ ได้เอง โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นเช่น ไม้ไผ่ แฝก จาก ฯลฯ สถานที่ตั้งของเล้าไก่ ควรให้ห่างจากตัวบ้านพอสมควร และอยู่ในที่ดอน ไม่ชื้นแฉะ ไม่ควรอยู่ใกล้ต้นไม้ เพราะไก่ชอบนอนบนต้นไม้จะไม่เข้าไปนอนในเล้า

พื้นเล้าอาจจะปูด้วยแกลบ หรือขี้เลื่อย หรือฟางแห้ง หนาอย่างน้อย 4 ซม. และต้องเปลี่ยนวัสดุรองพื้นทุก ๆ 3 เดือน ให้หนาเท่าเดิมอยู่เสมอ

- เล้ากว้าง 3 เมตร ยาว 4 เมตร สูง 2 เมตร เลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ได้ ประมาณ 30-40 ตัว
- เล้ากว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร สูง 1 เมตร เลี้ยงไก่ขนาดใหญ่ได้ ประมาณ 6-8 ตัว

ควรมีกรงไก่ขนาดเล็กอีก 2 กรง คือ กรงหรือสุมสำหรับเลี้ยงแม่ไก่กับลูกอ่อน 1 กรง กรงหรือสุมสำหรับเลี้ยงไก่เล็ก 1 กรง

2. รังน้ำ

ต้องมีรังน้ำสำหรับใส่น้ำสะอาดให้ไก่กิน อาจใช้รางไม้ไผ่ผ่าครึ่งก็ได้

3. รางอาหาร

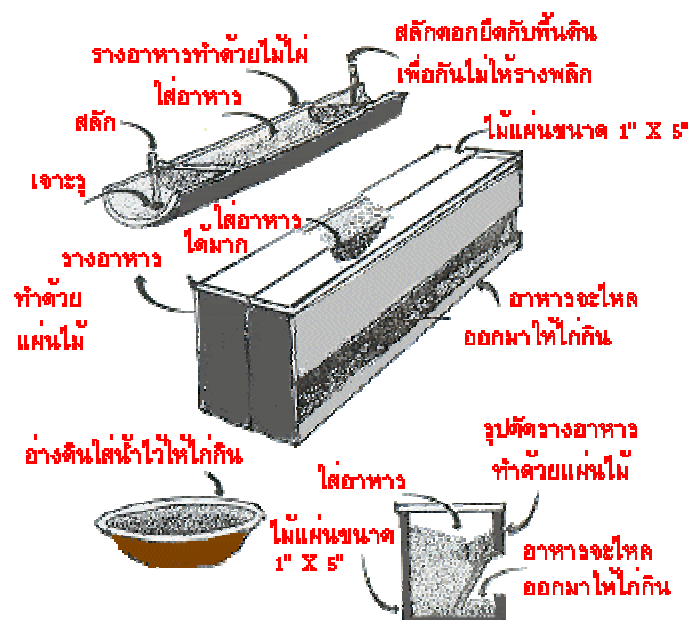
ควรมีรางสำหรับให้อาหารไก่ เพราะการให้ไก่จิกกินอาหารบนพื้นดินทำให้ไก่เป็นโรคพยาธิได้ง่าย

ขนาดราง :

ไก่ใหญ่ 10 ตัว ใช้รางยาว 1 เมตร

ไก่รุ่น 10 ตัว ใช้รางยาว 50 เซนติเมตร

ไก่เล็ก 10 ตัว ใช้รางยาว 20 เซนติเมตร

4. รางใส่กรวดและเปลือกหอยป่นผสมเกลือบ่น

ไก่ทุกขนาดต้องกินกรวดและเปลือกหอยเพื่อนำไปสร้างกระดูกและเปลือกไข่ กรวดและเปลือกหอยต้องตั้งทิ้งไว้ให้กินตลอดเวลา

5. รังไข่

ปกติแม่ไก่พื้นเมืองจะไข่ในรังไข่ เมื่อไข่ได้ 10-12 ฟองจึงจะเริ่มฟัก ต้องมีจำนวนรังไข่เท่ากับจำนวนแม่ไก่ที่ไข่ เพื่อไม่ให้ไก่แย่งกัน ขนาดรังไข่กว้างและยาว 1 ฟุต สูง 8 นิ้วฟุตหรือใช้แข่งก็ได้ รองด้วยหญ้าหรือฟางแห้งให้ถึงครึ่ง ควรตั้งรังไข่ให้อยู่ในที่มืดซิด ไม่ร้อนเกินไป ฝนสาดไม่ถึง แต่แม่ไก่เดินเข้าออกสะดวก

6. ม่านกันฝน

ด้านที่ฝนสาดหรือแดดส่องมาก ๆ ควรมีม่านผ้าใบ กระสอบ หรือเสื่อเก่า ๆ ห้อยทิ้งไว้ โดยเฉพาะมุมที่วางรังไข่

7. คอนนอน

สำหรับให้ไก่นอน ควรจะพาดไว้มุมใดมุมหนึ่งของเล้า คอนนอนควรเป็นไม้กลมดีกว่าไม้เหลี่ยม ซึ่งไก่จะจับคอนนอนได้ดี และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดบาดแผลที่หน้าอกไก่อีกด้วย

มีปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ ปกษาได้ที่

- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

อาหารไก่พื้นเมือง

ก่อนอื่นเกษตรกรต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่า ไก่ต้องการอาหารเพื่อใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น

- (ก) ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น หายใจ เดิน วิ่ง และการกินอาหาร
- (ข) ใช้ในการสร้างกระดูก เนื้อ หนัง ขน เล็บ และส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
- (ค) ใช้ในการสร้างไข่ และผลิตลูกไก่

ดังนั้น การที่ไก่จะเจริญเติบโตดี มีความแข็งแรง และให้ไข่มาก ไก่จะต้องได้กินอาหารเพียงพอ และได้กินอาหารดี โดยสม่ำเสมอทุกวัน

ไก่ต้องการอาหารประเภทใดบ้าง

ความต้องการอาหารของไก่คล้ายกับคนมาก ไก่ต้องการอาหารทั้งหมด 6 อย่างคือ

1. อาหารประเภทแป้ง เพื่อนำไปสร้างกำลัง ใช้ในการเดิน การวิ่ง อาหารประเภทนี้ได้จากรำ ปลายข้าว ข้าวโพด ข้าวเปลือก กากมันสำปะหลัง
2. อาหารประเภทเนื้อ เพื่อนำไปสร้างขน เล็บ เลือด เนื้อ หนัง อาหารประเภทนี้ได้จากแมลง ไข่เค็ม ปลา ปลาป่น
3. อาหารประเภทไขมัน นำไปสร้างความร้อนให้ร่างกายอบอุ่น ได้จากกากถั่ว กากมะพร้าว ไข่สัตว์ น้ำมันหมู กากงา
4. อาหารประเภทแร่ธาตุ ไก่ต้องการอาหารแร่ธาตุไปสร้างกระดูก เลือด และเปลือกไข่ แร่ธาตุต่าง ๆ ได้จากเปลือกหอยป่น กระดูกป่น
5. อาหารประเภทวิตามิน สร้างความแข็งแรง และกระตุ้นกระปรี่กระเปร่าแก่ร่างกาย สร้างความต้านทานโรค และบำรุงระบบประสาท มีในหญ้าสด ใบกระถิน ข้าวโพด รำข้าว ปลาป่น

6. น้ำ เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดต่อร่างกาย ถ้าขาดน้ำไก่จะตายภายใน 24 ชั่วโมง ต้องมีน้ำให้ไก่กินตลอดเวลา

การปล่อยให้ไก่หาอาหารเองตามธรรมชาติจนเคยชิน ทำให้เกษตรกรเข้าใจว่า ไก่กินรำและปลายข้าวและอาหารตามธรรมชาติก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่การที่จะเลี้ยงไก่ให้ได้ผลดีนั้น เกษตรกรจะต้องให้การเอาใจใส่เรื่องอาหารและน้ำให้มากขึ้น โดยวิธีการง่าย ๆ ดังนี้

1. ให้น้ำสะอาดตั้งไว้ให้ไก่กินตลอดวัน และคอยเปลี่ยนน้ำทุก ๆ วัน
2. ให้อาหารผสมทุกเช้าเย็นเพิ่มเติมจากอาหารที่ไก่หากินได้ตามปกติ
3. ให้อาหารไก่หลาย ๆ ชนิดผสมกัน เช่น ปลายข้าว รำข้าว ข้าวโพดป่น ปลาป่น ข้าวเปลือก กากถั่ว กากมะพร้าว หัวอาหารไก่สำเร็จรูปชนิดเม็ดหรือชนิดผง
4. มีเปลือกหอยป่นผสมเกลือป่นตั้งทิ้งไว้ให้ไก่กินตลอดเวลา
5. ให้หญ้าสด ใบกระถิน หรือผักสดให้ไก่กินทุกวัน
6. ในฤดูแล้ง ไก่มักจะขาดน้ำกิน เกษตรกรควรปลูกกระถินไว้บริเวณใกล้ ๆ คอก วิธีปลูกนั้นให้นำเมล็ดกระถินมาลวกด้วยน้ำร้อนนาน 2 ถึง 3 นาที แล้วนำไปแช่น้ำเย็น เสร็จแล้วจึงนำไปเพาะในดินในถุงพลาสติก จนกระทั่งต้นกระถินสูงประมาณ 1 เมตร จึงย้ายไปปลูกเป็นแถวหรือแนวรั้ว เมื่อต้นกระถินติดดีแล้ว ควรตัดให้ต้นต่ำ ๆ เพื่อให้ไก่จะได้กินถึง หรือจะคอยตัดให้ไก่กินก็ได้

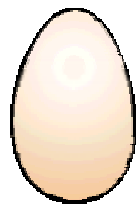
นอกจากนั้น เราอาจเพาะข้าวเปลือกหรือถั่วเขียวให้ไก่กินก็ได้ การเพาะถั่วเขียวให้เอาเมล็ดถั่วเขียวแช่น้ำเย็นไว้ 12 ชั่วโมง ล้างไล่โคลว่าไว้หมั่นรดน้ำทุก 2-3 ชั่วโมง พอครบ 3 วันก็เอาออกให้ไก่กินได้ ถั่วเขียว 4 กระป๋องนม ให้แม่ไก่กินได้ประมาณ 100 ตัว

7. การใช้หัวอาหารไก่สำเร็จรูปผสมลงในรำข้าวหรือปลายข้าว เป็นวิธีการที่สะดวกที่สุด เนื่องจากเกษตรกรสามารถหาซื้อได้ง่ายและผสมได้สะดวก เป็นวิธีที่จะเสริมให้ไก่เจริญเติบโตเร็วขึ้น

8. การสังเกตว่าไก่ได้อาหารเพียงพอหรือไม่ ให้ดูว่าในระยะแรกที่ให้อาหารไก่จะรีบกินและมีการแย่งกัน ถ้าไก่กินอาหารไปเรื่อย ๆ และเลิกแย่งกัน กินอาหารช้าลง มีการคุ้ยเขี่ย แสดงว่าไก่ได้กินอาหารเพียงพอแล้ว

การขยายพันธุ์

การฟักไข่

แม่ไก่พื้นเมืองจะเริ่มให้ไข่ เมื่ออายุประมาณ 6-8 เดือน การไข่มีลักษณะเป็นชุด เฉลี่ยแล้วจะไข่ปีละประมาณ 4 ชุด ๆ ละประมาณ 10-12 ฟอง แม่ไก่เมื่อไข่หมดชุดแล้วก็จะเริ่มฟักไข่

ก่อนจะให้แม่ไก่ฟักไข่ ควรฆ่าไรและเหาบนตัวแม่ไก่เสียก่อน โดยจับแม่ไก่จุ่มน้ำยาฆ่าไร เหา ทั้งนี้เพื่อป้องกันไรและเหาบกวนแม่ไก่ในขณะที่กกไข่

การฟักไข่นั้น ในเวลากลางคืนแม่ไก่จะนอนกกไข่ตลอดคืนและออกหากินในเวลาเช้า ตอนกลางวัน แม่ไก่จะขึ้นกกไข่ครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมง แล้วลงจากรังไข่ ออกหากินสลับกันไป แล้วจะกลับมากกไข่อีก เมื่อแม่ไก่ฟักไข่ไปได้ประมาณ 5-7 วัน ควรเอาไข่มาส่องดูเชื้อ โดยใช้กระดาษแข็งม้วนเป็นรูปกระบอก เอาไข่ไก่มาชิดที่ปลายท่อด้านหนึ่ง แล้วยกขึ้นส่องดูกับแสงแดด ไข่ที่มีเชื้อจะเห็นมีจุดดำอยู่ข้างในและมีเส้นเลือดสีแดงกระจายออกไป ส่วนไข่ที่ไม่มีเชื้อจะใสไม่เห็นเส้นเลือด ต้องคัดออกและเอาไปกินได้ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้แม่ไก่ฟักไข่ที่มีเชื้อที่เหลือได้ดีขึ้น และได้ลูกไก่มากขึ้น แม่ไก่จะใช้เวลาฟักไข่นอกเป็นตัวประมาณ 21 วัน เมื่อลูกไก่ฟักออกหมดแล้วควรเอาฟางที่รองรังไข่รวมทั้งเปลือกไข่เผาทิ้งเสีย และทำความสะอาดรังไข่

การเลี้ยงแม่ไก่และลูกไก่

เมื่อลูกไก่ออกจากไข่หมดแล้วควรให้แม่ไก่เลี้ยงลูกเอง โดยการย้ายทั้งแม่ไก่และลูกไก่ออกมาขังใน สุ่มหรือกรงบนพื้นดินที่แห้ง ในระยะแรก ควรมีอาหารสำหรับใส่รำ ปลายข้าวหรือเศษข้าวสุกให้ลูกไก่กิน และมีถ้วยหรืออ่างน้ำดื่ม ๆ ใส่ในสะอาดให้กินตลอดเวลา

เมื่อลูกไก่อายุประมาณ 2 อาทิตย์ ลูกไก่แข็งแรงดีแล้ว ก็เปิดสุ่มออกปล่อยให้ลูกไก่ไปหากินกับแม่ไก่ได้ ซึ่งโดยธรรมชาติแม่ไก่จะเลี้ยงลูกประมาณ 1-2 เดือนจึงจะแยกจากลูกเพื่อผสมพันธุ์และวางไข่ใหม่

ถ้าต้องการให้แม่ไก่เตรียมตัวไข่รุ่นต่อไปเร็วขึ้น หลังจากปล่อยให้เลี้ยงลูกได้ 2 อาทิตย์ ก็ให้แยกลูกออกจากแม่ นำไปเลี้ยงในกรงต่างหาก เพื่อให้แม่ไก่ฟักตัวแล้วเตรียมตัวไข่รุ่นต่อไป

ลูกไก่อายุ 2 อาทิตย์ที่แยกจากแม่ใหม่ ๆ ยังหาอาหารไม่เก่งและยังป้องกันตัวเองไม่ได้ ต้องเลี้ยงในกรงต่างหาก เพื่อให้ลูกไก่แข็งแรงปราศเปรียว จนอายุได้เดือนครึ่งถึงสองเดือนจึงจะปล่อยเลี้ยงได้

ลูกไก่อายุนี้เป็นช่วงที่ล่อแหลมมาก มักจะมีการตายมากที่สุด เจ้าของต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เรื่องน้ำ อาหาร และการป้องกันโรค

ในกรณีที่มีแม่ไก่เลี้ยงลูกขนาดต่าง ๆ กันหลายแม่ ควรจะมีสุ่มที่ขนาดตาถี่หรือตาห่างหลาย ๆ ขนาด มีอาหารและน้ำใส่ไว้ข้างใน เพื่อเป็นการป้องกันไก่เล็กถูกเหยียบหรือเตะตาย เพราะไก่เล็กจะเข้าสู่ที่มีรูเล็ก ลูกไกรุ่นใหญ่ก็จะเข้าสู่ที่มีตาใหญ่ ไกรุ่นโตแล้วจะอยู่ข้างนอกเข้าไปไม่ได้ ซึ่งวิธีนี้จะเป็นการช่วยให้ลูกไก่เล็กได้กินอาหารเต็มที่ โตเร็วขึ้นและตายน้อยลง

กรณีที่เกษตรกรมีไกรุ่น อายุ 3-4 เดือนจำนวนมาก ๆ ควรนำมาเลี้ยงขังกรง ขุนให้กินอาหารเต็มที่ สัก 1 เดือน จะทำให้ไก่อ้วน ขายได้ราคาดี ซึ่งจะเป็นวิธีการช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

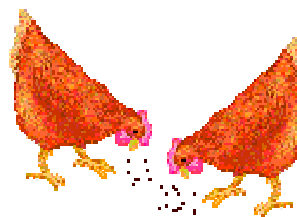
การคัดเลือกพันธุ์ไก่

เกษตรกรสามารถคัดเลือกไก่พื้นเมืองไว้ทำพันธุ์ได้ โดยการปฏิบัติดังนี้

1. พ่อไก่ที่ดีจะต้องมีรูปร่างสมบูรณ์ และแข็งแรง มีน้ำหนักตั้งแต่ 2.5 กก. ขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ 9 เดือน แต่ไม่เกิน 3 ปี

2. แม่ไก่ที่ดีจะต้องมีรูปร่างสมบูรณ์และแข็งแรง มีน้ำหนักตั้งแต่ 1.5 กก. ขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ 7 เดือน แต่ไม่เกิน 3 ปี

- ให้ไข่อย่างน้อยปีละ 4 ชุด
- ให้ไข่อย่างน้อยชุดละ 12 ฟอง
- ฟักไข่ออกอย่างน้อยชุดละ 8 ตัว
- เลี้ยงลูกเก่ง เลี้ยงลูกรอดจนโตชุดละ 6 ตัว
- ไม่ดุร้าย คอยจิกตีลูกไก่ของแม่ไก่ตัวอื่น

3. หมั่นคัดเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์เสมอ ๆ ถ้าแม่เกิน 3 ปี ต้องคัดออก

4. พ่อพันธุ์ 1 ตัว สามารถใช้ผสมพันธุ์หรือคุมฝูงแม่ไก่ได้ 6-10 ตัว

5. เก็บลูกไก่ที่เกิดจากพ่อแม่ไก่ที่ดีไว้ทำพันธุ์ รุ่นละ 2-3 ตัว

การคัดเลือกพันธุ์ไก่ที่ดีไว้ทำพันธุ์จะช่วยให้ไก่ในฝูงมีขนาดตัวโต ให้ไข่ดก เลี้ยงลูกดี เลี้ยงลูกรอดมาก และลูกไก่โตเร็ว ทำให้ผู้เลี้ยงได้ผลตอบแทนสูง

การป้องกันและรักษาโรคไก่พื้นเมือง

ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงไก่คือ เรื่องโรค เช่น โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบ โรคอหิวาต์ โรคไข้ตาย นอกจากนี้ ยังมีโรคพยาธิต่าง ๆ ทั้งพยาธิภายนอก เช่น เหา ไร หมัด และพยาธิภายใน เช่น พยาธิไส้เดือน พยาธิตัวแบน พยาธินัยน์ตาไก่

วิธีป้องกันและควบคุมโรคและพยาธิ

วิธีที่ดีที่สุดคือ

- * การสุภาพิบาลที่ดี
- * การให้วัคซีนป้องกันโรค โดยสม่ำเสมอ

การสุภาพิบาล เป็นสิ่งสำคัญมากในการป้องกันโรคและพยาธิไก่ เพราะถ้าการสุภาพิบาลไม่ดีจะเป็นสาเหตุให้ไก่สุขภาพเลวลง ไม่แข็งแรงเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย

ข้อแนะนำมีดังนี้

1. ควรดูแลทำความสะอาดเล้าและภาชนะต่าง ๆ ที่วางไว้ในเล้าไก่และบริเวณใกล้เคียง ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และอย่าปล่อยให้เล้าชื้นแฉะ เพราะจะเป็นที่หมักหมมของเชื้อโรค
2. สร้างเล้าให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก
3. กำจัดแหล่งน้ำสกปรกกรอบ ๆ บริเวณบ้าน เล้าไก่ และใกล้เคียง
4. อาหารไก่ต้องมีคุณภาพดี อาหารที่กินไม่หมดให้ทิ้ง อย่าปล่อยให้เน่าเสีย
5. มีน้ำสะอาดให้ไก่กินตลอดเวลา

6. ถ้ามีไก่ป่วยไม่มากนัก ควรกำจัดเสีย และจัดการเผาหรือฝังให้เรียบร้อยจะช่วยกำจัดโรคได้เป็นอย่างดี
7. อย่าทิ้งซากไก่ลงแหล่งน้ำเป็นอันตราย เพราะเชื้อโรคจะแพร่กระจายไปได้
8. กำจัดซากไก่โดยวิธีเผาหรือฝัง ไม่ควรนำไปจำหน่าย เพราะจะทำให้เกิดโรคแพร่ระบาดได้
9. วิธีป้องกันโรคอีกอย่างหนึ่งก็คือ เราไม่ควรซื้อไก่สดจากตลาดหรือหมู่บ้านอื่นมากิน เพราะไก่พวกนี้อาจเป็นโรคมานแล้วก็ได้
10. เมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้น เจ้าของไก่ควรติดต่อหาหรือกับสัตวแพทย์ โดยเร็ว

การใช้วัคซีนป้องกันโรคระบาดไก่

ถึงแม้ว่าเราจะได้มีการสุขาภิบาลที่ดีแล้ว แต่โดยปกติในสิ่งแวดล้อมจะมีเชื้อโรคอยู่ ซึ่งสามารถทำให้ไก่เป็นโรคได้ตลอดเวลา เราจึงต้องสร้างความต้านทานโรคให้กับไก่ของเรา โดยการใช้วัคซีนป้องกันโรค ควรให้ตั้งแต่อายุน้อย ๆ และทำตามตารางที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เป็นวิธีการป้องกันโรคที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย และได้ผลค่อนข้างดี

การให้วัคซีนจะได้ผลดีที่สุดเมื่อ

1. สุขภาพของไก่ต้องแข็งแรงไม่เป็นโรค
2. วัคซีนมีคุณภาพดี เก็บรักษาดี โดยต้องเก็บในที่เย็น เช่น ใส่กระติกน้ำแข็งหรือตู้เย็น ไม่ควรให้ถูกแสงแดดจะทำให้วัคซีนเสื่อมใช้ไม่ได้ผล
3. เครื่องมือที่ใช้กับวัคซีนสะอาด และผ่านการต้มฆ่าเชื้อโรคแล้ว
4. ฉีดวัคซีนให้ครบตามขนาดที่กำหนด
5. ฉีดวัคซีนโดยสม่ำเสมอ และพยายามฉีดวัคซีนไก่ที่มีสุขภาพดีทุกตัวในฝูงเดียวกัน

สถานที่ซื้อวัคซีน

- กรมปศุสัตว์ วิทยาเขต กรุงเทพฯ
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ ทุกอำเภอ

การซื้อวัคซีน ต้องนำกระติกบรรจุน้ำแข็งไปเพื่อใส่วัคซีนที่ซื้อทุกครั้ง เพราะวัคซีนต้องเก็บรักษาในความเย็นมิให้ถูกแสงสว่างเพื่อรักษาคุณภาพของวัคซีนมิให้เสื่อมใช้ไม่ได้ผล นอกจากวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ เป็ด-ไก่ ที่ไม่ต้องเก็บไว้ในความเย็น ถ้ายังไม่เข้าใจวิธีใช้วัคซีน ให้สอบถามจากเจ้าหน้าที่ผู้ขายวัคซีน

โรคระบาดของไก่ที่สำคัญ

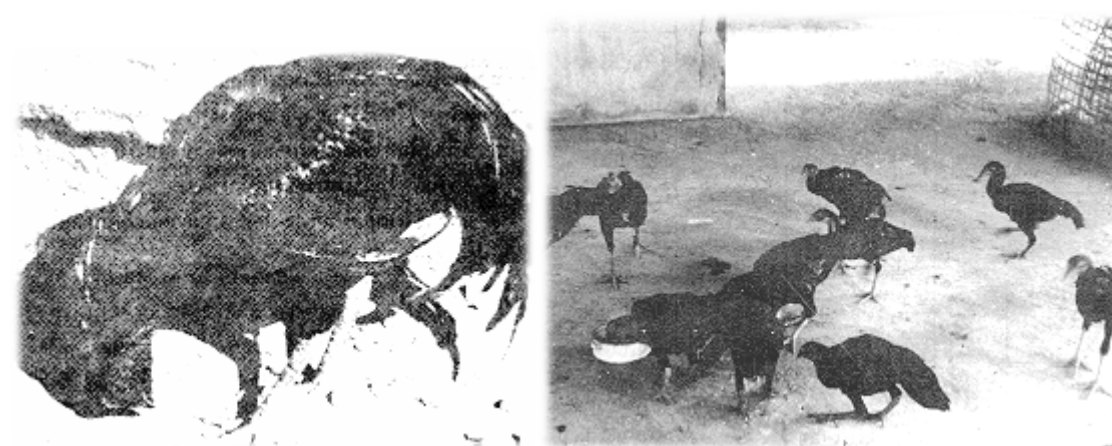
โรคที่ต้องใช้วัคซีนป้องกัน ได้แก่ โรคนิวคาสเซิลโรคฝีดาษ โรคอหิวาต์ โรคหลอดลมอักเสบ ติดต่อกัน ไก่มักจะเป็นโรคเหล่านี้เป็นประจำ เกษตรกรจึงควรใช้วัคซีนป้องกันโรคตามตารางที่กำหนด

โรคพยาธิ ได้แก่ โรคพยาธิภายนอก โรคพยาธิไส้เดือนของไก่ โรคพยาธิขี้ตาไก่

โรคนิวคาสเซิล

เป็นโรคระบาดไก่ที่ร้ายแรงที่สุด มีระบาดทั่วไป ถ้าเกิดขึ้นในฝูงใดจะทำให้ตายหมดแล้ว ในไก่ใหญ่ทำให้ไขลด

อาการ ปกติจะแสดงอาการป่วยหลังได้รับเชื้อโรคเป็นเวลา 3-6 วัน โดยแสดงอาการหายใจลำบาก มีเสียงดังในเวลาหายใจ มีน้ำมูกไหล ท้องเสีย กระตุก คอบิด ขาและปีกเป็นอัมพาตใช้การไม่ได้ บางรายอุจจาระร่วงเป็นสีเขียว แม้ไก่ที่กำลังไข่จะหยุดไข่ทันที และมักตายภายใน 1 อาทิตย์ ไก่ที่หายจากโรคนี้มักจะพิการ คอบิด ขาและปีกใช้งานไม่ได้ดี และจะเป็นตัวอมโรคต่อไป

สาเหตุและการติดต่อ โรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง การติดต่อของโรคเป็นไปรวดเร็วมากดังนี้

- ติดต่อกันโดยตรงในไก่ป่วยที่อยู่ใกล้ชิดกัน กินน้ำและอาหารร่วมกัน
- ติดไปกับอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ คนและสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว ตลอดจนนก หนู และแมลงวัน ก็เป็นตัวนำโรคได้

- จากการชำแหละไก่ที่ป่วยและตายด้วยโรคนี้ ซึ่งในซากไก่จะมีเชื้อโรคอยู่ในปริมาณสูงมากพอที่จะแพร่ระบาดไปยังไก่ตัวอื่น ๆ ในเล้าและไก่บริเวณใกล้เคียงได้

การป้องกัน โดยการใช้วัคซีนป้องกันซึ่งมี 2 ชนิด ด้วยกันคือ ชนิดหยอดจุมูก และชนิดแทงปีกซึ่งใช้กับไก่อายุ 3 เดือนขึ้นไป

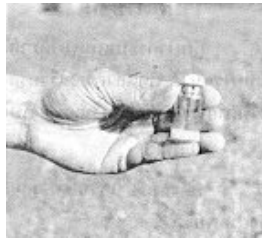
การใช้วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล

ชนิดวัคซีน	อายุไก่	วิธีให้	ขนาดวัคซีน	ระยะคุ้มโรค
ชนิดหยอดจุมูก	1-7 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	ระยะสั้น ควรให้ครั้งที่สองเมื่อไก่อายุ 21 วัน
ชนิดหยอดจุมูก	21 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	ควรให้วัคซีนนิวคาสเซิลชนิดแทงปีกอีกครั้งเมื่อไก่อายุ 3 เดือน
ชนิดแทงปีก	3 เดือน	ใช้เข็มคู่แทงหนังปีก (ระวังอย่าให้ถูกเส้นเลือด)	1 ครั้ง	6 เดือน

ขั้นตอนการใช้วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล

วัคซีนชนิดหยอดจุมูกและเครื่องมือ

วัคซีนชนิดแทงปีก

ผสมวัคซีนด้วยน้ำยาละลาย

ใช้เข็มแทงปีกจุ่มวัคซีน

หยอดจุมูก

ตำแหน่งแทงปีก

โรคฝีดาษไก่

เป็นโรคระบาดที่พบได้มากในลูกไก่และไก่รุ่น นอกจากนั้นกพิราบก็เป็นโรคนี้ได้ ติดต่อดีรวดเร็วมาก มักจะทำให้ไก่ตายเป็นจำนวนมาก ตัวที่ไม่ตายจะแคะแกรน ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

อาการ หลังจากไก่ได้รับเชื้อโรคแล้วประมาณ 1 อาทิตย์จะแสดงอาการ ซึ่งอาจพบได้ 2 ลักษณะคือ

1. เกิดตุ่มฝีดาษลักษณะคล้ายหูด เกิดขึ้นตามผิวหนังบริเวณที่ไม่มีขน เช่น บริเวณหน้า หงอน เหนียง หนังกา และขา ระยะแรกเป็นเม็ดตุ่มเล็ก ๆ ต่อมาจะค่อย ๆ ใหญ่ขึ้นที่หัวของฝีเป็นแผลมีสะเก็ดสีน้ำตาลปิดอยู่ ต่อมาจะแห้งและลอกหลุดออกไป

2. ตุ่มฝีดาษชนิดที่เป็นแผลเกิดขึ้นในลำคอ ทำให้กินอาหารลำบาก น้ำลายไหลยืด มีกลิ่นเหม็น เป็นมาก ๆ จะทำให้ไก่ตายได้

สาเหตุและการติดต่อ

เกิดจากเชื้อไวรัส ติดต่อดีหลายทาง ดังนี้

- ทางบาดแผล เช่น แผลที่เกิดจากถูกของมีคม แผลจากการจิกตีกันในฝูง

- ยุงเป็นพาหะที่สำคัญในการนำเชื้อโรคไประบาดในไก่ตัวอื่น ๆ โดยยุงกินเลือดสัตว์ป่วยในระยะที่มีเชื้อโรคอยู่ในกระแสเลือด เชื้อโรคก็จะเข้าไปอยู่ในตัวยุง เมื่อยุงไปกัดดูดเลือดไก่อีกตัวหนึ่งก็จะปล่อยเชื้อโรคเข้าไปทำให้ไก่เป็นโรค

การป้องกันและรักษา

1. ในการเลี้ยงลูกไก่เล็ก ควรระวังอย่างให้ยุงกัด

2. ใช้ทิงเจอร์ไอโอดีนทาตามคุ่มฝีที่เกิดขึ้นเพื่อลดการอักเสบของฝี และให้ยาปฏิชีวนะละลายน้ำให้กินติดต่อกัน 3-4 วัน

3. การทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษไก่ ใช้เข็มแทงปีก โดยแทง 1 ครั้ง ทำกับไก่อายุ 1 อาทิตย์ขึ้นไป ไก่จะมีภูมิคุ้มกันโรคฝีดาษได้นาน 1 ปี

ขั้นตอนการทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษ

วัคซีนและเครื่องมือ

ผสมวัคซีนด้วยน้ำยาละลาย

ใช้เข็มแทงปีกจุ่มวัคซีน

ตำแหน่งแทงปีก

โรคหิวาต์ เป็ด-ไก่

เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่พบได้ในไก่ เป็ด ห่าน และนกอีกหลายชนิด ระบาดได้ทุกฤดูกาล

สาเหตุและการติดต่อ เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง ติดต่อกันได้หลายทาง เช่น

- โดยกินอาหารหรือน้ำที่มีเชื้อโรคเข้าไป และติดต่อกันต่อไปในสัตว์ป่วยที่อยู่ใกล้ชิดกัน
- เชื้อโรคติดไปกับอุปกรณ์การเลี้ยง คน และสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว ตลอดจน นก หนู ก็เป็น

ตัวนำโรคได้

- เป็ด-ไก่ที่เลี้ยงใกล้แหล่งน้ำ ซากเป็ด-ไก่ที่เป็นโรค และสิ่งขับถ่ายที่ตกลงในน้ำนั้น เชื้อโรคจะแพร่กระจายไปตามกระแสน้ำได้

- จากการชำแหละเป็ด-ไก่ ที่ป่วยและตายด้วยโรค ซึ่งเชื้อโรคสามารถแพร่กระจายไปสู่เป็ด-ไก่ตัวอื่น ๆ ในเล้าและเป็ด-ไก่บริเวณใกล้เคียงได้

อาการ ถ้าเป็นอย่างร้ายแรงเป็ด-ไก่อาจตายโดยไม่แสดงอาการให้เห็น ถ้าเป็นอย่างอ่อนไก่อาจจะป่วยเป็นแรมเดือน มีอาการหงอยซึม เบื่ออาหาร กระจายน้ำจืด ท้องร่วง อุจจาระมีสีเหลืองหรือเขียว หงอนและเหนียงมีสีคล้ำกว่าปกติ ในรายที่เป็นอย่างเรื้อรัง เหนียงจะบวม บางตัวจะบวมที่ข้อขา ทำให้เดินไม่สะดวก

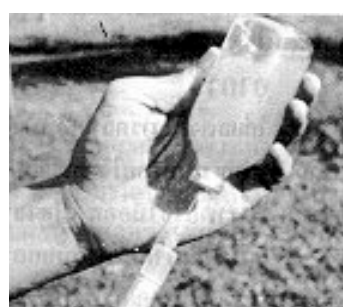
การป้องกันและรักษา

1. การสุขาภิบาลสำคัญมากในการป้องกันโรค ต้องระวังความสะอาดภายในเล้าไก่ การสร้างโรงเรือนต้องโปร่ง เย็นสบาย ไม่อบอ้าว ไม่สกปรก
2. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ เป็ด-ไก่ เมื่อไก่อายุ 1-3 เดือนฉีดวัคซีนแทงเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนัง จำนวน 1 ซี.ซี. ไก่จะมีภูมิคุ้มโรคได้นาน 3 เดือน หรือไก่อายุ 3 เดือนขึ้นไป ฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนังเช่นกัน แต่ใช้จำนวน 2 ซี.ซี. ไก่ก็จะมีภูมิคุ้มโรคได้นาน 3 เดือน และต้องทำซ้ำทุก 3 เดือน
3. การรักษาโดยใช้ยาปฏิชีวนะหรือยาฆ่าพยาธิบางตัว ละลายน้ำให้ไก่กินติดต่อกัน 2-3 วัน และควรหารือกับสัตวแพทย์ในท้องที่

ขั้นตอนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ เป็ด-ไก่

วัคซีนและเครื่องมือ

ดูดวัคซีน

ตำแหน่งฉีดวัคซีนในไก่

ตำแหน่งฉีดวัคซีนในเป็ด

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ

เป็นโรคติดต่อทางระบบหายใจ เกิดได้กับไก่ทุกอายุ แต่ในลูกไก่เล็กจะติดโรคนี้ได้ง่ายกว่า และตายมากกว่าในไก่ใหญ่

อาการ ไก่แสดงอาการคล้ายเป็นหวัด โดยเฉพาะในลูกไก่จะมีการหายใจลำบาก อ้าปากเวลาที่หายใจ และมีเสียงดังครืดคราด ตาแฉะ หงอย ชีมน ลูกไก่มักตายเพราะหายใจไม่ออก เนื่องจากจะมีน้ำเมือกอุดในหลอดลม

ส่วนในแม่ไก่จะตายน้อยกว่า แต่มีผลกระทบต่อการใช้ ทำให้ไข่ลดลงอย่างรวดเร็ว คุณภาพของไข่เลวลง เช่น เปลือกไข่บาง นิ่ม ขรุขระ ไข่ขาวเหลวเป็นน้ำ ฟักออกเป็นตัวน้อย

สาเหตุและการติดต่อ เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง การแพร่ระบาดรวดเร็วมาก ไก่จะได้รับเชื้อโรคโดยการหายใจเอาเชื้อโรคที่ปลิวฟุ้งอยู่ในอากาศ หรือการกินเอาเชื้อโรคที่ปนอยู่ในอาหารหรือน้ำเข้าไป

การป้องกัน ในการป้องกันมิให้เกิดโรค มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. อย่าเลี้ยงลูกไก่ต่างรุ่นปนเปกัน ควรเลี้ยงไก่เล็กให้อยู่ห่างจากไก่ใหญ่
2. หมั่นดูแลความสะอาดเล้าไก่ และภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ในเล้าไก่และใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค
3. อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ต้องเป็นอาหารที่มีคุณภาพดี อาหารที่ไก่กินไม่หมดให้ทิ้ง อย่าปล่อยให้เน่าเสีย ควรกวาดล้างให้หมด
4. โรคนี้ไม่มียารักษาโดยตรง วิธีป้องกันที่ดีที่สุด คือ การให้วัคซีนป้องกันโรคล่วงหน้า โดยใช้วัคซีนหยอดตาหรือหยอดจมูกลูกไก่เมื่ออายุได้ 2 อาทิตย์ และหยอดซ้ำทุก ๆ 3 เดือน

โรคพยาธิภายนอก

พยาธิภายนอกได้แก่ เหา หมัด ไร ที่อาศัยอยู่ตามผิวหนังและขนไก่ จะดูดเลือดและกัดกินผิวหนังและขนไก่ ทำให้ความรำคาญทั้งกลางวันและกลางคืน ไก่ไม่มีความสุข สุขภาพไก่อ่อนแอ ชุบผสมลง โลหิตจางและความต้านทานโรคลดลง

การรักษา รักษาโดยใช้ยากำจัดพยาธิภายนอกที่มีจำหน่ายในท้องตลาด เช่น โรทีโนมาลาไทออน ใช้ละลายน้ำฉีดพ่นบริเวณเล้าไก่และกรงไก่เป็นประจำ อย่าให้ลูกตัวไก่ แต่เวลาพ่นจะต้องระวัง เพราะเป็นอันตราย โดยใช้มาลาไทออน 5% อาจใช้ละลายน้ำอย่างอ่อน ๆ ในขนาดเพียง 0.5% จุ่มไก่ลงในน้ำยาเพื่อฆ่าหมัดหรือไรตามตัวไก่

ยาที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ได้แก่ โลชั่น ทูบแช่น้ำให้น้ำขาวออก แล้วผสมน้ำลงไปพอประมาณ จับไก่ลงจุ่ม หรือจะใช้ยาผงสำเร็จรูปโรยตามตัวไก่โดยตรงก็ได้

อาจใช้ยาสูบอย่างฉุนแช่น้ำในปั๊มให้เข้มข้น แล้วจับตัวไก่จุ่มลงไป หรือจะดำยาสูบอย่างฉุนให้ปนแล้วนำไปโรยตามรังไข่และบริเวณเล้าไก่ก็ได้

หรืออีกวิธีหนึ่ง ให้ทำที่เกลือกฝุ่น โดยนำกล่อ่งสีเหลี่ยมกลีประมาณ 1 คืบ ใช้ยาสูบอย่างฉุนดำให้ปนเป็นแป้ง ผสมกับปูนขาว (หรือขี้เถ้า) และดิน ใส่ไว้ในลัง ราดน้ำให้ชุ่มนิดหน่อย เพราะไก่ชอบเกลือก วิธีนี้จะช่วยลดเหาและไรไก่ลงได้ ทั้งประหยัดและได้ผลดี

โรคพยาธิไส้เดือนของไก่

พยาธิไส้เดือนของไก่พบในไก่พื้นเมืองบ่อ ๑ พยาธิชนิดนี้จะทำอันตรายไก่อายุ 1-3 เดือนได้มาก ถ้าป้องกันมิให้ไก่เป็นพยาธินี้จนอายุเกิน 3 เดือนไปแล้ว อันตรายและความเสียหายจะน้อยลง

ไข่พยาธิจะปนออกมากับอุจจาระ เมื่อความร้อนและความชุ่มชื้นพอเหมาะ ไข่พยาธิจะเจริญเป็นระยะติดต่อ ซึ่งจะมีตัวอ่อนอยู่ภายในไก่อจะติดพยาธิโดยกินไข่ระยะติดต่อเข้าไป

ไก่อายุ 1-3 เดือน เมื่อเป็นโรคพยาธิชนิดนี้จะมีอาการซูบผอม เบื่ออาหาร ขนหยอง ปีกตก เติบโตช้า ท้องเสีย ถ้ามีพยาธิมาก ลูกไก่อาจตายภายใน 10 วัน ในไก่ใหญ่จำนวนไข่ลดลงจนสังเกตเห็นได้ชัด

การป้องกันและกำจัดพยาธิ

1. ทำความสะอาดคอก กวาดอุจจาระบ่อ ๑ แล้วนำไปทิ้งให้ไกลจากที่เลี้ยงไก่ หรือเอาไปใส่ถังไม้ 2 ชั้น ซึ่งระหว่างกลางใส่ขี้เลื่อยไว้และมีฝาปิด และทิ้งไว้ 2 อาทิตย์ไข่พยาธิจะถูกทำลาย เอาอุจจาระไปใช้เป็นปุ๋ยได้

2. อย่าให้คอกชื้นแฉะ และพยายามให้คอกถูกแสงแดดเสมอ

3. การเลี้ยงลูกไก่บนตะแกรงลดตายจะป้องกันพยาธิได้ดี

4. การรักษาพยาธิไส้เดือน ใช้ยาฟวกปีปเปอรานซินชนิดแคปซูล ขนาด 200 มิลลิกรัม ต่อน้ำหนัก ต่อไก่ 1 กก. หรือใช้ผสมลงในอาหารให้ไก่กิน ในขนาด 0.5 เปอร์เซ็นต์ เมื่อไก่อายุได้ 2-3 เดือน ไม่ควรให้อาหารมากเกินไป ควรผสมให้ไก่กินอาหารได้หมดในวันเดียว หรืออาจจะให้ไก่อดอาหารก่อนให้ยาก็ได้ เพื่อให้ไก่อยากกินอาหารมากขึ้นในวันที่ให้ยาถ่ายพยาธิ ต่อไปให้ซ้ำเป็นระยะ ๆ ทุก 3-4 เดือนจะช่วยให้ไก่แข็งแรงสมบูรณ์ หรือถ้าไม่สะดวกในการหาซื้อจะใช้ของที่มีอยู่ในบ้านก็ได้ โดยใช้หมากแข็งที่ใช้กินนำมาแช่น้ำให้อ่อนตัว แล้วตำให้แหลก ปั่นให้เป็นเม็ดขนาดเมล็ดข้าวโพด ให้ไก่กินตัวละ 1 เม็ด

โรคพยาธิหนอนตาไก่

พยาธิหนอนตาไก่มักพบได้เสมอในไก่ที่เลี้ยงปล่อยให้หากินตามทุ่ง หรือในเล้าที่มีแมลงสาบอาศัยอยู่ จะพบว่า หนอนตาไก่จะมีพยาธิตัวเล็ก ๆ สีขาวยาวประมาณครึ่งเซนติเมตร อยู่ในมุมตา ด้านหัวตาของไก่

สาเหตุ แมลงสาบเป็นพาหะชั่วคราวที่พยาธิจะไปเจริญเติบโต จากไข่เป็นตัวอ่อนอยู่ภายในตัวแมลงสาบ เมื่อไก่กินแมลงสาบเข้าไป ก็จะติดโรคพยาธินี้ ตัวอ่อนพยาธิจะเคลื่อนตัวจากปากของไก่เข้าไปทางช่องจมูก แล้วเข้าไปในท่อน้ำตาไปสู่ที่หัวตา

อาการ ไก่จะกะพริบตาบ่อย ๆ น้ำตาไหล ถูตาด้วยปีก พยาธิจะรบกวนตาไก่ ทำให้ตาอักเสบ เป็นหนอง ตาบวมปิด และจะพบพยาธิหนอนตาไก่ซ่อนอยู่ที่มุมตา ด้านหัวตาของไก่

การป้องกันและรักษา ต้องกำจัดแมลงสาบให้หมดไปจากบริเวณเล้าไก่ รักษาความสะอาดของเล้าไก่ และที่เก็บอาหาร อย่าให้กรงรังเป็นที่อาศัยของแมลงสาบได้

การรักษาโดยใช้ไม้พันสำลี เช็ดเอาหนองที่หนอนตาออก แล้วใช้น้ำเกลือหรือน้ำมะเกลือคั้น หรืออาจใช้ยาฉุนแช่น้ำจนได้น้ำสีชาอ่อน ๆ หยอดหนอนตาไก่ แล้วเช็ดเอาพยาธิออก หยอดคาวด้วยยาหยอดตาที่มียา

ปฏิชีวนะ เช่น คลอแรมเฟนิคอล เพื่อลดการอักเสบของตา วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ประมาณ 2-3 วัน จนกว่าจะหายเป็นปกติ

ตารางการให้วัคซีนป้องกันโรคระบาดขงไก่

ชนิดวัคซีน	อายุไก่	วิธีใช้	ขนาดวัคซีน	ระยะคุ้มโรค
นิวคาสเซิล(ชนิดหยอดจมูก)	1-7 วัน	หยอดจมูก	1-2 หยด	ควรทำครั้งที่สองเมื่อไก่อายุ 21 วัน
นิวคาสเซิล	21 วัน	หยอดจมูก	1-2 หยด	ควรทำวัคซีนนิวคาสเซิลชนิดแทงปีกอีกครั้ง เมื่อไก่อายุ 3 เดือน
นิวคาสเซิล (ชนิดแทงปีก)	3 เดือน	ใช้เข็มแทงปีก	1 ครั้ง	6 เดือน
ฝีดาษไก่ อหิวาต์ไก่	7 วัน	ตั้งแต่ 1 เดือน	ใช้เข็มแทงปีกฉีดเข้ากล้ามเนื้อ 1 ครั้ง 1 ซี.ซี.	1 ปี 3 เดือน ฉีดซ้ำทุก 3 เดือน
หลอดลมอักเสบ	14 วัน	หยอดจมูก	1-2 หยด	3 เดือน ทำซ้ำทุก 3 เดือน ห้ามใช้วัคซีนนี้พร้อมกับวัคซีนนิวคาสเซิล ควรใช้วัคซีนชนิดนี้ห่างกันไม่น้อยกว่า 1 อาทิตย์

